

CAP

Child Assault Prevention

Prevenција
napada
na
djecu

- ❖ jedan od **najobuhvatnijih** i **najinovativnijih** programa prevencije danas u svijetu

- ❖ **filozofija**

*naučiti ih kako da se **sama zaštite**
dati im **podršku**
ne ih učiniti ovisnima.*

- ❖ počeo u **SAD 1978.** godine (Columbus, Ohio)
- ❖ Hrvatska **14. zemlja** u svijetu koja ga je uvela (**šk. g.1999./2000.**)
(**udruga «Korak po korak»**)
- ❖ **3 komponente** CAP programa:
 - ♦ *predavanja za cjelokupno **osoblje škole***
 - ♦ *predavanja za **roditelje***
 - ♦ *radionice za **učenike***

Sadržaj predavanja

❖ informacije o problematici zlostavljanja djece

- ♦ *dugoročne posljedice zlostavljanja djece*
- ♦ *faktori dječje ranjivosti*
- ♦ *strategije prevencije zlostavljanja*
- ♦ *CAP radionice za djecu*
- ♦ *vrste zlostavljanja*
- ♦ *činjenice o seksualnom zlostavljanju djece*
- ♦ *podaci o problemu vršnjačkog nasilja u našoj školi*
- ♦ *kako prepoznati zlostavljano dijete*
- ♦ *osobine roditelja zlostavljača*
- ♦ *prava i dužnosti odraslih*
- ♦ *kako možemo pomoći djeci da se zaštite od zlostavljanja*
- ♦ *kako pomoći zlostavljanom djetetu*

❖ Ieci:

- ♦ **POPIS MOGUĆIH INDIKATORA ZLOSTAVLJANJA**
- ♦ **POPIS IZVORA POMOĆI U SLUČAJU POTREBE**
- ♦ **KAKO MOGU SPRIJEČITI ZLOSTAVLJANJE**

***Zašto je važno
govoriti o zlostavljanju?***

❖ **raširenije nego što se čini**

❖ **trajne štetne posljedice:**

- ◆ *intelektualni*
- ◆ *emocionalni*
- ◆ *fizički i*
- ◆ *društveni razvoj djeteta*
- ◆ ***ponekad smrtni ishod***

❖ **moguće dugoročne posljedice zlostavljanja:**

- ☹ *neurotski poremećaji*
- ☹ *psihička oboljenja*
- ☹ *problemi u međuljudskim odnosima*
- ☹ *kriminalitet*
- ☹ *ovisnosti o alkoholu i drogama*
- ☹ *prostitucija*
- ☹ *nasilnost (sklonost zlostavljanju)*

zlostavljanost u djetinjstvu
rizik da bude zlostavljač
nije neminovnost

Većina zlostavljane djece
(65 - 75%)
kasnije ne zlostavljaju
ali
većina zlostavljača
bila je zlostavljana u djetinjstvu
(*naučeni model ponašanja*).

❖ **posljedice zlostavljanja** ovise o:

- ♦ *«otpornosti» djeteta na stres*
- ♦ *nasljednim sklonostima*
- ♦ *tome tko je bio zlostavljač*
- ♦ *čestini zlostavljanja*
- ♦ *razdoblju života tijekom kojega je bilo izloženo nasilju*
- ♦ *duljini perioda tijekom kojega je zlostavljano*
- ♦ *kvaliteti obiteljskog okruženja (podršci)*
- ♦ *pružanju stručne pomoći*

Po razvoj djeteta **osobito** je **poguban** utjecaj **kućnog nasilja !!!**

- ♦ *umjesto sigurnosti*, dobivaju *nesigurnost* (strah i tjeskoba)
- ♦ *umjesto njege*, dobivaju *ljutnju*
- ♦ *majka izložena nasilju nije u stanju odgovarati* na djetetove potrebe

Samo **promatranje** nasilja **jednako** je **razarajuće** po djetetov razvoj kao direktna izloženost nasilju !!!

- ♦ u obiteljima s kućnim nasiljem **50 % djece** je **direktno izloženo** fizičkom zlostavljanju nasilnog člana

❖ efekat kućnog nasilja **osobito je poguban** u periodu:

- ♦ **trudnoće**
- ♦ **dojenaštva**
- ♦ **adolescencije**

O zlostavljanju se zadnjih godina mnogo govori
ali i dalje
mnogi ljudi negiraju stvarnost i ozbiljnost problema.

Većina okrutnih djela zlostavljanja
kojima su izložena djeca čine se
pod krinkom odgoja.

☹ **izgovori** za surovo kažnjavanje:

*«**I mene su** kažnjavali, pa **što mi fali?**»*

*«Zlostavljaju **neki drugi**.*

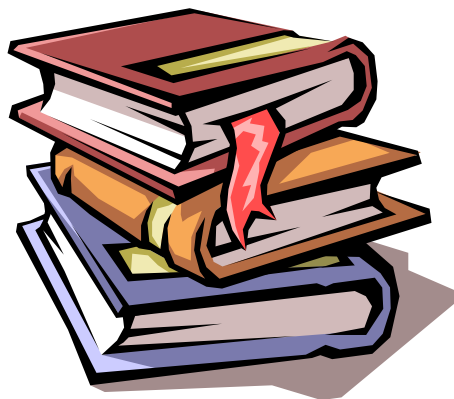
Ovo je samo način na koji se provodila disciplina u mojoj obitelji.»

*«Ako se to dogodilo meni, **mora da sam sam bio** za to **kriv.**»*

Krivica se često pripisuje djetetu.

Odrasla osoba grubo **kažnjavana u djetinjstvu**
grubo ponašanje doživljava kao **prihvatljivo**
manje vjerojatno da će to **doživjeti kao zlostavljanje**

Obrazovanje o prevenciji ***najučinkovitiji*** je oblik
borbe protiv zlostavljanja djece.

- različite **vrste nasilja** međusobno su **povezane**

- **sličnosti** pretučenih **žena i djece**:

- ***bespomoćnost** žrtve – **dominacija** nasilnika*
- ***strah** žrtve – **bijes** i **mržnja** nasilnika*
- *nasilnik žrtvu doživljava kao **objekt***
- *i u njoj **ne prepoznaje** drugo **ljudsko biće***

NASILJE

je uvijek izraz

MOĆI i DOMINACIJE

Svatko tko je u društvu smatran

MANJE MOĆNIM ili PODREĐENIM

je

RANJIV

i

MOGUĆA JE ŽRTVA

nasilja.

Tradicionalne strategije prevencije zlostavljanja

- baziraju se na **kontroli** nečijeg **ponašanja**

1) SUDSKO GONJENJE POČINILACA

- *pokušava se kontrolirati ponašanje **nasilnika***

2) IZBJEGAVANJE

- *kontrolira se ponašanje potencijalnih **žrtava***

Sudsko gonjenje počinitelaca

- pretpostavka: **problem** zlostavljanja će se **riješiti** ako **zatvorimo** sve zlostavljače
 - **opravdana** metoda, ali **nije primarna prevencija**:
 - proces **poslije izvršenog djela**
 - **ako** je nasilnik **uhvaćen**
 - i **ako** je uspješno **osuđen**
- ⇒ djeca se **ne osjećaju sigurnijima**

Izbjegavanje

- savjetovanje što se **ne smije činiti** i **gdje se ne smije biti**

“Nikad nemoj voziti bicikl kroz mračni park!”

“Nikad nemoj razgovarati s nepoznatim ljudima!”

“Uvijek hodaj s prijateljima, nikad nemoj biti sam!”

- ponekad **korisno**, ali **nije primarna prevencija**

- u opasnoj situaciji, dijete **nema znanja** i **vještina** da se uspješno **suoči** i **obrani**

- **krivica** se pripisuje **žrtvi**, a ne napadaču

- moguća posljedica: **anksioznost**

⇒ **smanjuje se osjećaj sigurnosti, mobilnost i samostalnost**

- može se otkloniti **opasnost od neznanca**, ali **ne** i od odrasle **osobe** koju dijete **poznaje** i kojoj **vjeruje**

Filozofija
CAP-programa

DJECU

treba

OSNAŽITI

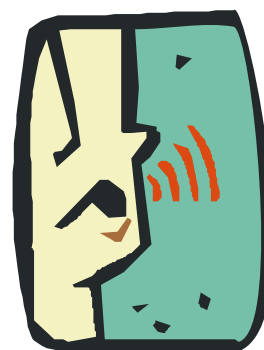
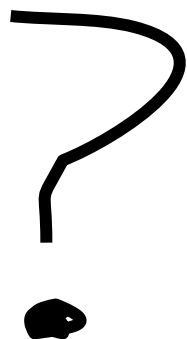

OSPOSOBITI

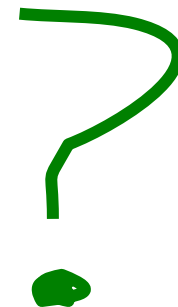
da se

SAMA ZAŠTITE

od zlostavljanja.

- *Kada Vaše dijete zatraži Vašu pomoć jer se netko prema njemu grubo ponaša, kako postupate?
(opišite ukratko, u nekoliko rečenica)*
- *Nabrojite grubosti prema Vašem djetetu na koje reagirate.*

Ako

želimo prevenirati zlostavljanje

(smanjiti ranjivost i podložnost nasilju),

moramo najprije

shvatiti što djecu čini ranjivima.

Faktori dječje ranjivosti

Zašto su djeca podložna zlostavljanju?

- djeca su **rizična skupina** jer:

☹ **im nedostaju informacije** o zlostavljanju djece i načinima preveniranja zlostavljanja

☹ **su bespomoćna i nesamostalna**

☹ **su izolirana** od izvora podrške i pomoći

Nedostatak informacija

- **da ne zastrašimo** djecu, **ograničavamo** **informacije** koje im dajemo...

...**informirana** osoba se **manje boji** nekog problema
ili predmeta

Bespomoćnost i ovisnost

- ne mogu zadovoljavati potrebe bez pomoći odraslih
- bez njih se ne znaju sama zaštititi

Ovisna su o istoj grupi ljudi koja bi ih mogla zlostavljati
i
ne usude im se suprotstaviti.

Izolacija

- dobivaju **pomoć preko odraslih** članova obitelji...
... ponekad su **nezainteresirani, pasivni i nasilni**
- **orijentirana na djecu - vide društvo za igru**
...**a ne saveznike** koji bi mogli pomoći

➔ mnoga djeca ostaju **bez pomoći**
i **podrške** kada im je potrebna

- dječju **ranjivost i podložnost** nasilju možemo **smanjiti**:

☺ *informiranjem djece i zajednice o načinima
identificiranja i sprječavanja zlostavljanja*

☺ *smanjivanjem dječje **bespomoćnosti i zavisnosti***

☺ *povećavanjem izvora podrške i pomoći*

Informiranje djece

- da bi se mogla **zaštititi** moraju **prepoznati opasnost**
- **ne** trebamo ih **zastrašivati** da bi naučili kako da se zaštite

ukratko informirati o opasnoj situaciji

(bez opisivanja zastrašujućih detalja)

naglasiti što mogu učiniti

***Koliko
učenici naše škole
komuniciraju sa svojim roditeljima?***

Rezultati primjene upitnika o raširenosti nasilja

3. mj. 03./04.

IV.-VIII. razredi

N=408

Nikad ili rijetko o problemu nasilja razgovara

s mamom: 37% učenika

s tatom: 41% učenika

Smanjivanje bespomoćnosti i zavisnosti

- naučiti ih **vještinama samoobrane** → mogu se zaštititi ako se nađu u opasnoj situaciji
- gdje mogu **potražiti pomoć**, ako im zatreba

*Kako se
učenici naše škole
ponašaju kad su izloženi nasilju
vršnjaka?*

Rezultati primjene upitnika o raširenosti nasilja

3. mj. 03./04.

IV.-VIII. razredi

N=408

Što djeca čine kad su druga djeca gruba prema njima?

	često / vrlo često	nikad / rijetko
Ako se neki učenik prema meni ponaša na način koji mi smeta, suprostavim mu se.	41%	34%
Ako se neki učenik prema meni ponaša na način koji mi smeta, bez riječi se maknem od njega.	34%	48%
Kada mi neki učenik radi nešto što mi smeta, počnem plakati.	5%	90%

- samo **34%** djece **se suprotstavi** djetetu koje ga uznemirava

- 34%** djece **trpi** nasilje vršnjaka
neefikasna strategija

Djeca se tako ponašaju

zato što su

prepuštena sama sebi, a ne znaju što bi mogla učiniti

ili zato što su im to

savjetovali odrasli.

Roditelji znaju rijetko ili nikad što se djeci događa:

tata	31%
mama	43%

<i>Kad me netko gnjavi, roditelji mi često/jako često savjetuju</i>	tata	mama
Da se maknem od te osobe.	57%	66%
Da se toj osobi odlučno usprotivim, ali da pri tome ne v r a ć a m i s t o m m j e r o m .	27%	28%
Da zatražim pomoć učitelja ili nekoga u školi.	23%	29%
Da će ona/on to riješiti.	19%	18%
Da toj osobi vratim istom mjerom.	16%	14%
Da trpim i šutim.	10%	12%
Da udarim čim me netko počne izazivati.	7%	8%
Kaže mi da mi tako i treba.	6%	4%
Kaže mi da ju prestanem gnjaviti i da sam / sama r j e š a v a m s v o j e p r o b l e m e .	6%	6%
Šuti, kao da me ne čuje.	5%	8%

- samo **manjina** roditelja (27-28%) savjetuje **efikasno suprotstavljanje** (*asertivno zalaganje za sebe*)
- **većina** roditelja savjetuje djeci da se **makne** od nasilnog djeteta
- **mali broj** roditelja savjetuje da **potraže pomoć** nekoga **u školi**
- **10-12%** roditelja savjetuje da **trpi i šuti**

- da bi mogla **tražiti pomoć**, trebaju znati da **imaju prava**
 - temeljno pravo: **da budu sigurna**

ne podržava neposluh
i
ne ugrožava zdravi autoritet

- moraju znati...

autoritet odraslih mora biti kvalificiran

postoje **situacije** kad su njihova **prava iznad autoriteta odraslih**

- uči ih se...

da **prepoznaju situacije kada im je pravo na sigurnost ugroženo**
strategijama nošenja s takvim situacijama

Situacije kada su dječja prava iznad autoriteta odraslih

Imaju pravo:

- ☺ odrasloj **osobi** koja ih pokušava **povrijediti, zbuniti ili zastrašiti** reći **“NE!”**
- ☺ Sama **odlučiti** kako netko može **dirati njihovo tijelo**.
- ☺ **Zatražiti i dobiti pomoć** kojom će zaštititi svoja prava.

INFORMIRANJEM
djece o njihovim pravima mi ih
OJAČAVAMO i POTIČEMO
da
ZAUSTAVE NAPAD.

Povećavanje izvora podrške i pomoći

Vršnjaci

dragocjeni izvor podrške i pomoći.

Da bi se

smanjila izolacija unutar obitelji,

djeca treba pomoći da

identificiraju odrasle osobe

koja im

mogu pomoći.

***Koliko
učenika naše škole
ne dobiva pomoć odraslih
kad su izloženi nasilju vršnjaka?***

Rezultati primjene upitnika o raširenosti nasilja

3. mj. 03./04.

IV.-VIII. razredi

N=408

<i>Kad se drugi učenici prema meni grubo ponašaju dobijem pomoć od:</i>	nikad / rijetko
Tate.	36%
Mame.	34%
Razrednika / razrednice.	53%
Dežurnog učitelja.	78%

- **34 – 36%** djece **ne dobiva pomoć roditelja** kad se drugi učenici prema njima ponašaju grubo
- **53%** ne dobiva pomoć razrednika, a **78%** dežurnog učitelja

Što djeca čine kad promatraju nasilno ponašanje?

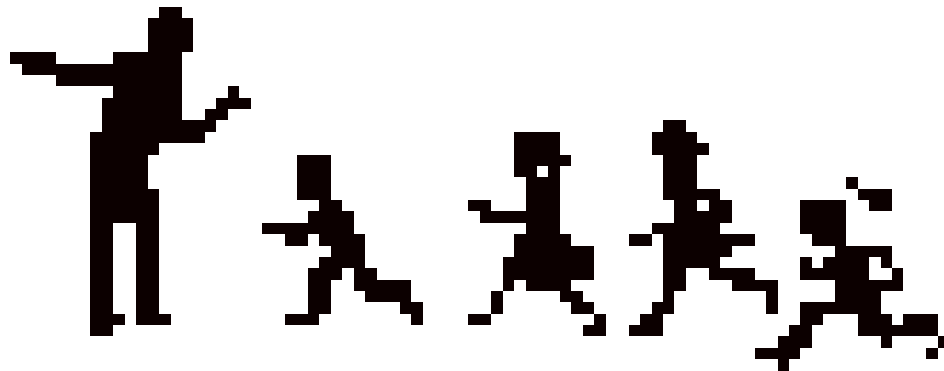
	nikad / rijetko	često / vrlo često
Pomažem onima kojima je pomoć potrebna .	14%	68%
Ako vidim da je netko prema nekome grub, ostajem po strani, jer to nije moj problem.	51%	26%
Ako vidim da je netko prema nekome grub, rado bih pomogao/pomogla, ali se ne usudim.	58%	24%

- **većina** djece **pomaže** prijateljima u nevolji – problem je u tome što se često radi o obračunavanju ponekad i grupa
- ali mnoga djeca **pasivno promatraju** vršnjačko nasilje nad drugima
- neki **misle da je to u redu**, a neki **ne znaju** što učiniti

CAP dječje radionice

- ❖ djecu poučavamo strategijama koje smanjuju njihovu ranjivost
- ❖ traju **1 sat**
- ❖ za učenike od **2. do 4. razreda** (svake godine 3. razredi)
- ❖ vode ju **3 osobe**
- ❖ djeca **mogu birati** hoće li sudjelovati u radionici

- ❖ **diskusija o:**
 - pravima djece
 - razlici tužakanja i traženja pomoći
 - prihvatljivim i neprihvatljivim tajnama

- ❖ **glumljenje uloga:**

- ♦ Dijete protiv djeteta
- ♦ Neznanaac protiv djeteta
- ♦ Poznata odrasla osoba protiv djeteta

- ❖ **igrokazi imaju tri dijela:**

- ♦ neuspješno dijete
- ♦ diskusija: osjećaji djeteta, izgubljena prava, što učiniti
- ♦ uspješno dijete

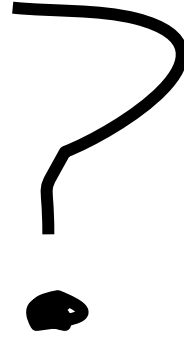
- ❖ **zadatak roditelja:**

- ♦ djeci ne unaprijed govoriti o radionicama
- ♦ nakon radionice razgovarati o njenom sadržaju
- ♦ povremeno obnoviti stečeno znanje i vještine

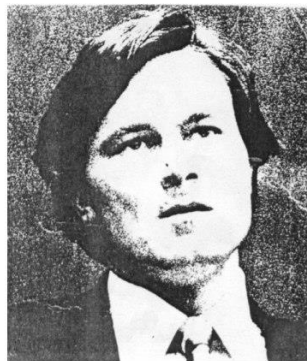
Istraživanja učinkovitosti CAP programa za osnovne škole

- ☺ djeca imaju **više informacija** i **znaju strategije** kojima bi se mogla zaštititi
- ☺ **ne uzrokuje probleme** u doživljavanju i ponašanju
- ☺ **pojačava komunikaciju** odraslih i djece

1

2

3

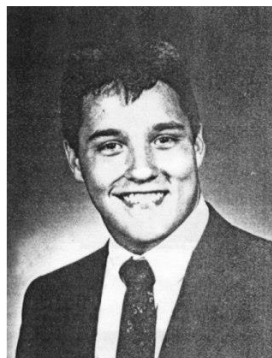
4

5

6

7

8

9

- *Tko bi od ljudi na fotografijama mogao biti zločinac?*
- *Na temelju čega to zaključujete? Koje osobine ima?*

Točni odgovori

1

1. silovatelj

2

2. zakonodavac

3

3. Bill Gates

4

*4. žena koja je u WC-u noćnog kluba rodila dijete i počinila
čedomorstvo*

5

5. pjevač Bruce Springsteen

6

6. sin Pat Stanislaski

***7. nasilnik koji je počinio niz vrlo okrutnih seksualnih zločina
tako da su zbog modaliteta kaznenih djela morali mijenjati
kaznene zakone***

8

8. demokrat

9. “Ivan Grozni” ratni zločinac iz II. svjetskog rata koji je kriv za smrt 50 000 Židova.

**Ponekad stvaramo zaključke
bez
relevantnih činjenica.**

**Isto se događa
i kad je riječ
o zlostavljanju djece.**

Što je zlostavljanje djece?

❖ neslučajno nanošenje povrede djetetu (fizičke ili psihičke)

❖ fizičko

❖ emocionalno

❖ seksualno i

❖ zanemarivanje

1. fizičko zlostavljanje

fizičko ponašanje kojim se djetetu **može nanijeti** tjelesna **povreda**

- ♦ udaranje
- ♦ bacanje
- ♦ lomljenje kostiju
- ♦ gašenje cigareta na koži
- ♦ štipanje
- ♦ čupanje kose i dr.

→ **fizička ili psihološka povreda**

→ **smrt djeteta**

2. emocionalno zlostavljanje

prisustvo ili odsustvo određenog ponašanja koje negativno utječe na emocionalni razvoj djeteta

- ♦ *ucjenjivanje, manipuliranje, izazivanje osjećaja krivnje*
- ♦ *kontinuirano odsustvo pohvale*
- ♦ *izražavanja ponosa djetetom*
- ♦ *ljubavi i pažnje (ignoriranje)*
- ♦ *kontinuirano omalovažavanje*
- ♦ *kritiziranje*
- ♦ *ponižavanje*
- ♦ *prijećenje*
- ♦ *vikanje*
- ♦ *plašenje*
- ♦ *prostačenje i psovanje*

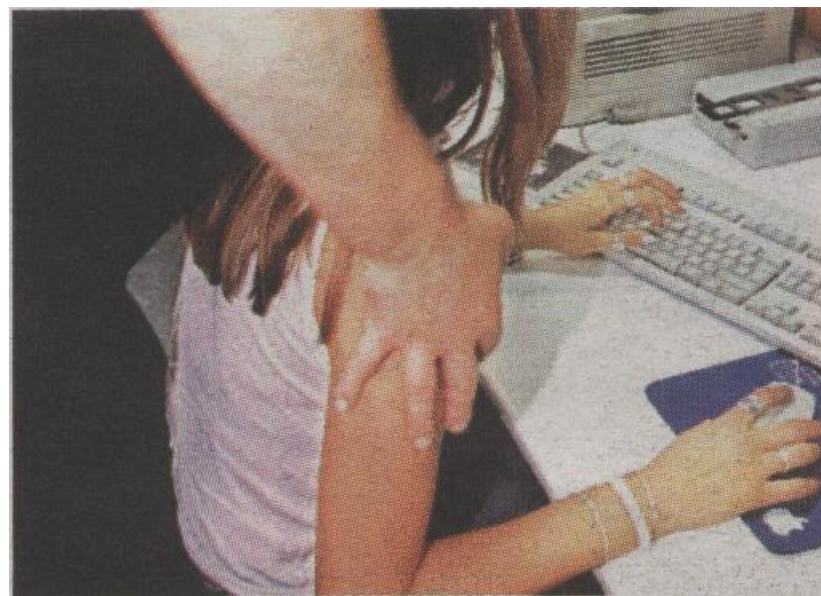

- ♦ **nije isto što i povremeni izljevi gnjeva zbog kojih kasnije žalimo**
- ♦ **10 % prijavljenih slučajeva zlostavljanja djece**
- ♦ **teško dokazivo**

3. seksualno zlostavljanje

bilo kakav seksualni kontakt djeteta i osobe koja je od njega starija najmanje **4 godine**

- ♦ pipanje
- ♦ voajerstvo, egzibicionizam
- ♦ dječja pornografija
- ♦ dječja prostitucija
- ♦ seksualni odnos s djetetom
- ♦ izlaganje djeteta pornografskim sadržajima
- ♦ prisiljavanje djeteta da gleda seksualni odnos
- ♦ **fizička, emocionalna i autoritarna prisila**

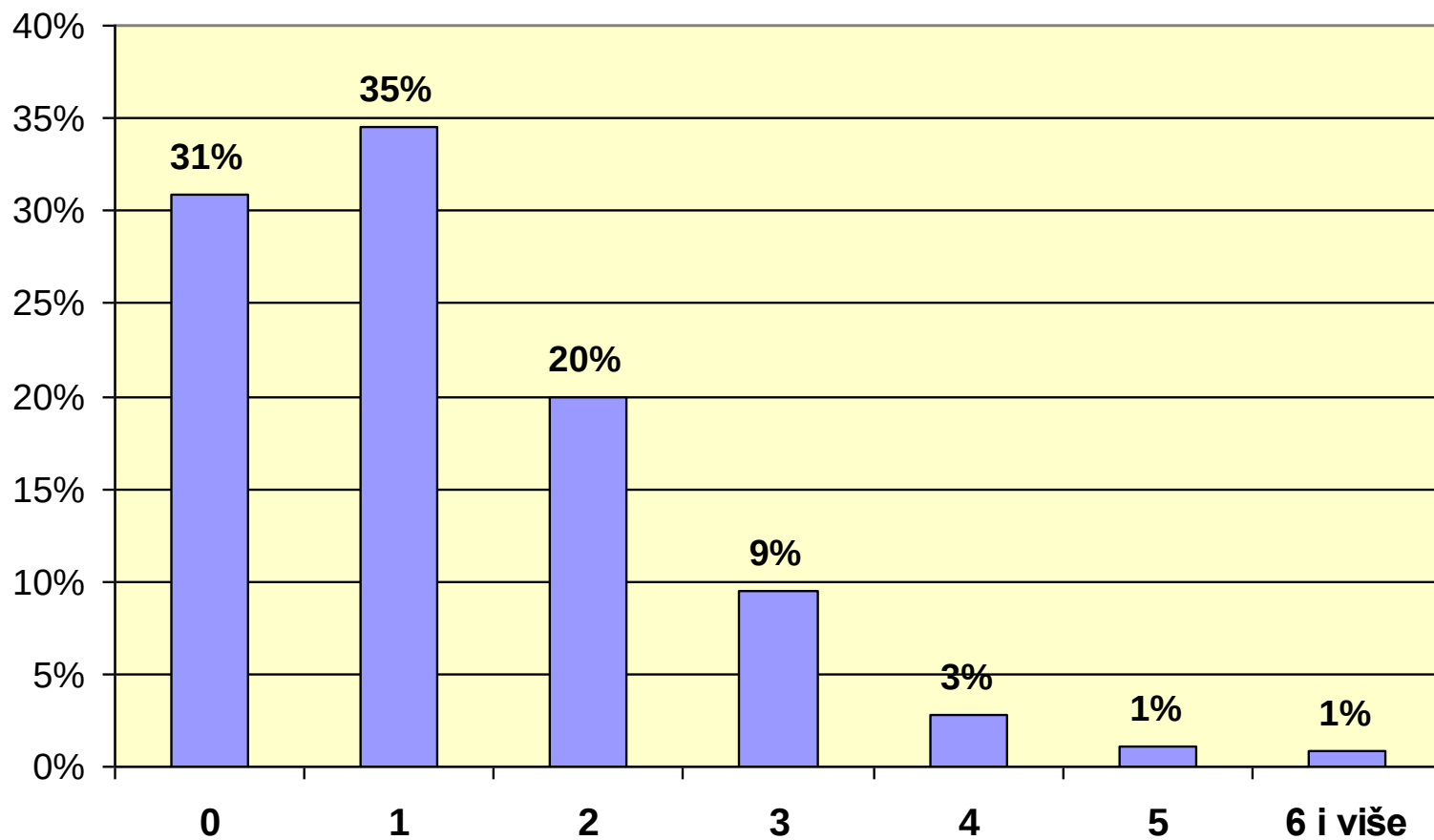

4. zanemarivanje

- ♦ **namjerno propuštanje** davanja adekvatne hrane, odjeće i doma
- ♦ **uskraćivanje** liječničke pomoći, primjerenog nadzora i obrazovanja
- ♦ **izbjegavanje dolaženja na informacije i roditeljske sastanke** predstavlja **obrazovno zanemarivanje** djece
- ♦ **nije isto što i siromaštvo**

**POSTOTAK RODITELJA KOJI SU DOLAZILI NA INFORMACIJE -
PREDMETNA NASTAVA - polugodište 04./05.**

- Čak **31%** roditelja tijekom 1. polugodišta na informacije nije došlo **nijednom**
- Rijetki su roditelji koji na informacije dođu 3 i više puta (14%)

***Koliko
su učenici naše škole
izloženi nasilju vršnjaka?***

Rezultati primjene upitnika o raširenosti nasilja

3. mj. 03./04.

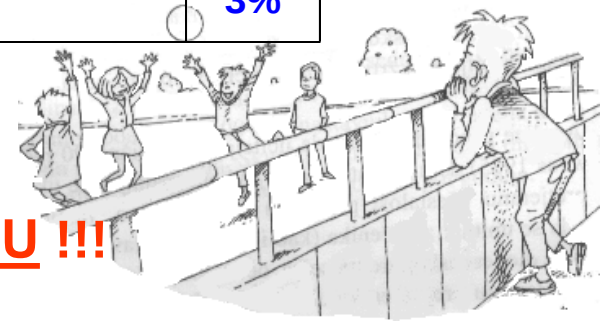
IV.-VIII. razredi

N=408

Kada igramo neke igre na tjelesnom ili pod odmorom, ne biraju me u ekipu.	16%
Ružno komentiraju kada nešto kažem.	16%
Ne druže se sa mnom.	12%
Šale se sa mnom na način koji mi smeta.	9%
Nazivaju me pogrdnim imenima.	7%
Uzimaju moje stvari bez pitanja.	8%
Rugaju mi se.	6%
Naređuju mi što da radim.	5%
Bacaju moje stvari.	5%
Odbijaju sjediti sa mnom u klupi.	5%
Udaraju me (tuku).	5%
Omalovažavaju me.	4%
Zastrašuju me (plaše me).	4%
Prijete mi.	4%
Guraju me.	4%
Grde me.	3%
Gađaju me različitim stvarima.	3%
Navlače me (potežu).	3%
Prisiljavaju me da im dajem novac ili druge vrijednosti.	3%

- najučestaliji oblik nasilnog ponašanja u školi:
isključivanje, odbacivanje i ružno komentiranje

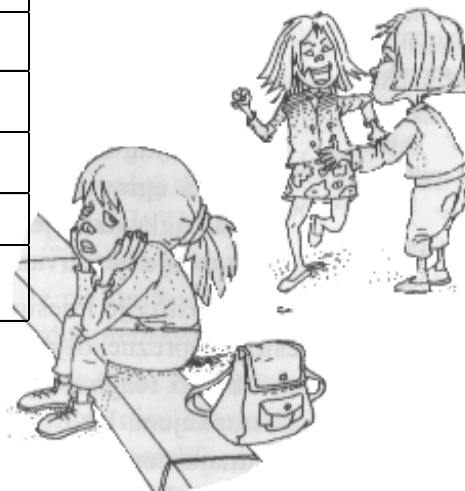
ODRASLI NA TO ČESTO NE OBRAĆAJU PAŽNJU !!!

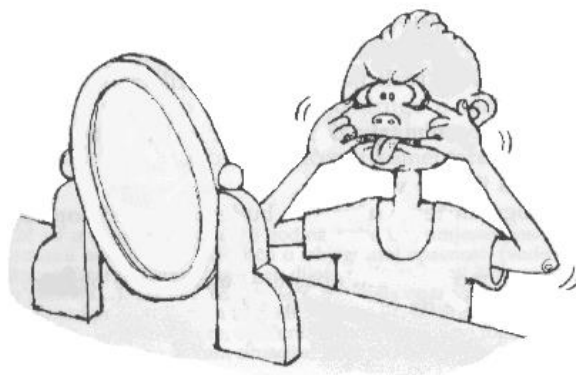
Na putu od kuće do škole

Kada igramo neke igre, ne biraju me u ekipu.	23%
Ne druže se sa mnom.	12%
Ružno komentiraju kada nešto kažem.	5%
Uzimaju moje stvari bez pitanja.	4%
Nazivaju me pogrdnim imenima.	4%
Rugaju mi se.	3%
Grde me.	3%
Zastrašuju me (plaše me).	3%
Bacaju moje stvari.	3%
Šale se sa mnom na način koji mi smeta.	3%
Naređuju mi što da radim.	2%
Omalovažavaju me.	2%
Prijete mi.	2%
Prisiljavaju me da im dajem novac ili druge	2%
Navlače me (potežu).	2%
Gađaju me različitim stvarima.	2%
Guraju me.	2%
Udaraju me (tuku).	1%

- isključivanje još učestalije nego u školi

nasilna ponašanja koja mogu imati za posljedicu fizičku ozljedu ili koja treba prijaviti MUP-u i CZSS nisu česta (1-3%)

**Odbacivanje i izoliranje
jednako štetne posljedice
nisko samopouzdanje i samopoštovanje djeteta**

Činjenice

o

seksualnom zlostavljanju djece

- ❖ **80 – 90 %** zlostavljača su djeci **poznate osobe**
- ❖ **1/3** seksualnih zlostavljača su **roditelji**, a **1/2** su **rođaci**
- ❖ preko **1/3** **žrtava** su djeca **do 5 g.**; **prosječna dob** žrtve je **9 g.**
- ❖ **dječaci** su zlostavljani u nešto **starijoj dobi** i češće **izvan obitelji**
- ❖ svaka **4. djevojčica** i svaki **6. dječak** doživjeli su neki oblik seksualnog zlostavljanja **do 18. godine**
- ❖ **50 % incestuoznih** zlostavljača zlostavlja djecu **i van svojih obitelji**
- ❖ većina seksualnih zlostavljača **funkcionira izvrsno** u mnogim područjima života, heteroseksualni su i normalne inteligencije
- ❖ zlostavljačima je često **važnija dob** djeteta, nego spol
- ❖ u svim rasama, religijama, kulturama, klasama, obrazovnim i društvenim skupinama

***Lažu li djeca
o
seksualnom zlostavljanju?***

- ❖ u **više od 1/2 slučajeva** događa se **višestruko** zlostavljanje
- ❖ **članovi obitelji ne znaju** za seksualno zlostavljanje i po nekoliko godina
- ❖ **djeca rijetko pričaju** o seksualnom zlostavljanju jer se **plaše** da:
 - ◆ *im odrasli neće vjerovati*
 - ◆ *ih neće zaštititi*
 - ◆ *će tako razoriti obitelj*
 - ◆ *biti odgovorni za kažnjavanje zlostavljača*
 - ◆ *će zlostavljač realizirati prijetnju*
 - ◆ *ili im je zlostavljač rekao da je to njihova «mala tajna»*
 - ◆ *da su ona kriva*

- ❖ najčešće **ne lažu** o seksualnom zlostavljanju
- ❖ napad uzrokuje **traumatski stres** zbog kojeg se samo rijetko krivo optuži osoba
- ❖ češće **lažu da nisu** zlostavljana (a jesu), nego obrnuto
- ❖ djeca su **osjetljiva na reakcije odraslih** imaju snažan **osjećaj lojalnosti** prema članovima obitelji
- ❖ ponekad ih odrasli **prisiljavaju da poriču** da su seksualno zlostavljana da bi **zaštitili partnera**

*Ako dijete
vjerodostojno opisuje
seksualno ponašanje i intimne dijelove tijela i
koristi riječnik neuobičajen za djecu,
vjerojatno
govori istinu.*

Dijete nikad nije odgovorno.

Ono je uvijek žrtva.

Djecu treba slušati i vjerovati im.

*Ona nam najbolje mogu reći istinu
o sebi i svojoj patnji.*

***Kako prepoznati
zlostavljano dijete?***

❖ da bismo pomogli - što **prije prepoznati** problem

❖ **manje verbaliziraju** probleme i brige

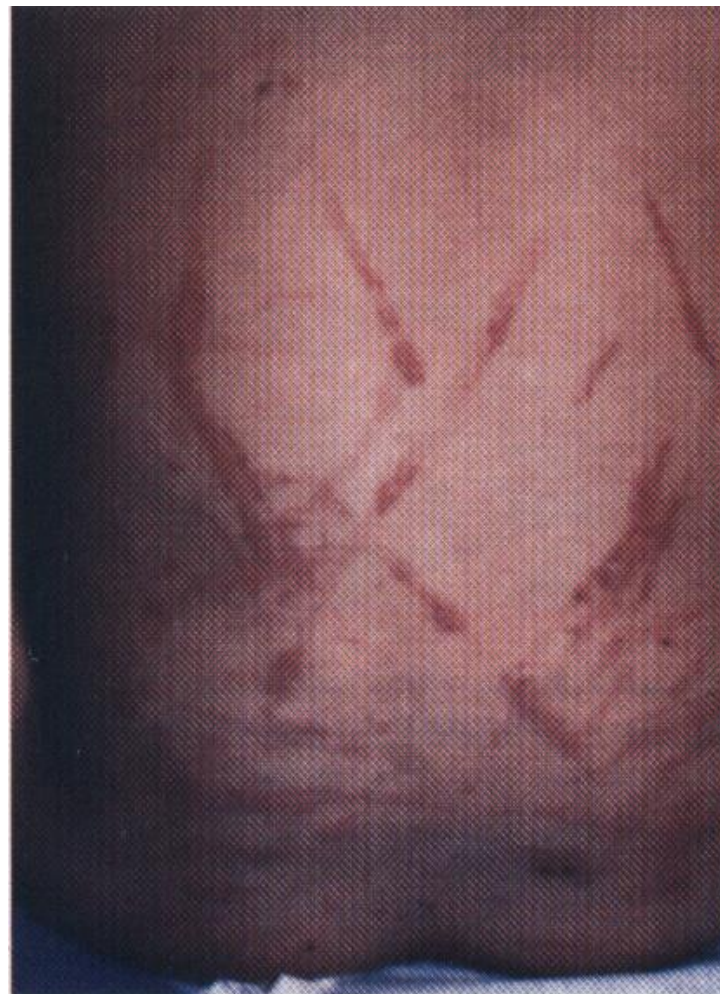
❖ patnju obično iskazuju **promjenama u ponašanju**

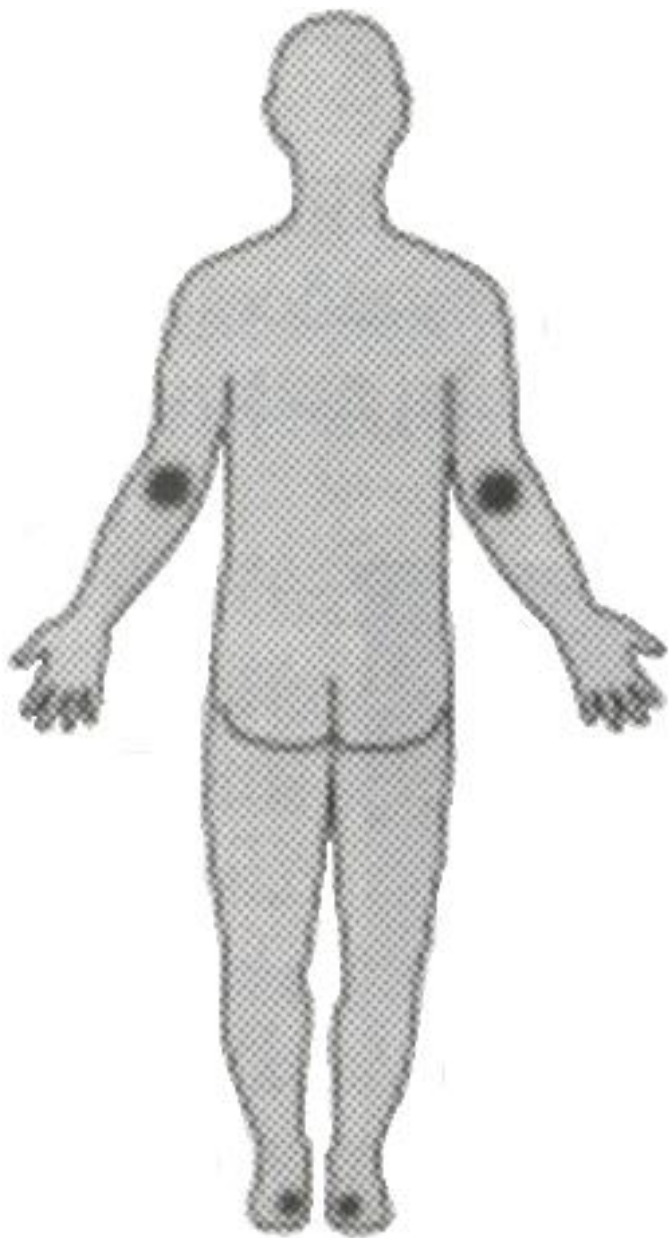
❖ pažnju treba obratiti na **neobične, rijetke i neuobičajene osobine i ponašanja** (*nagle promjene u ponašanju djeteta*)

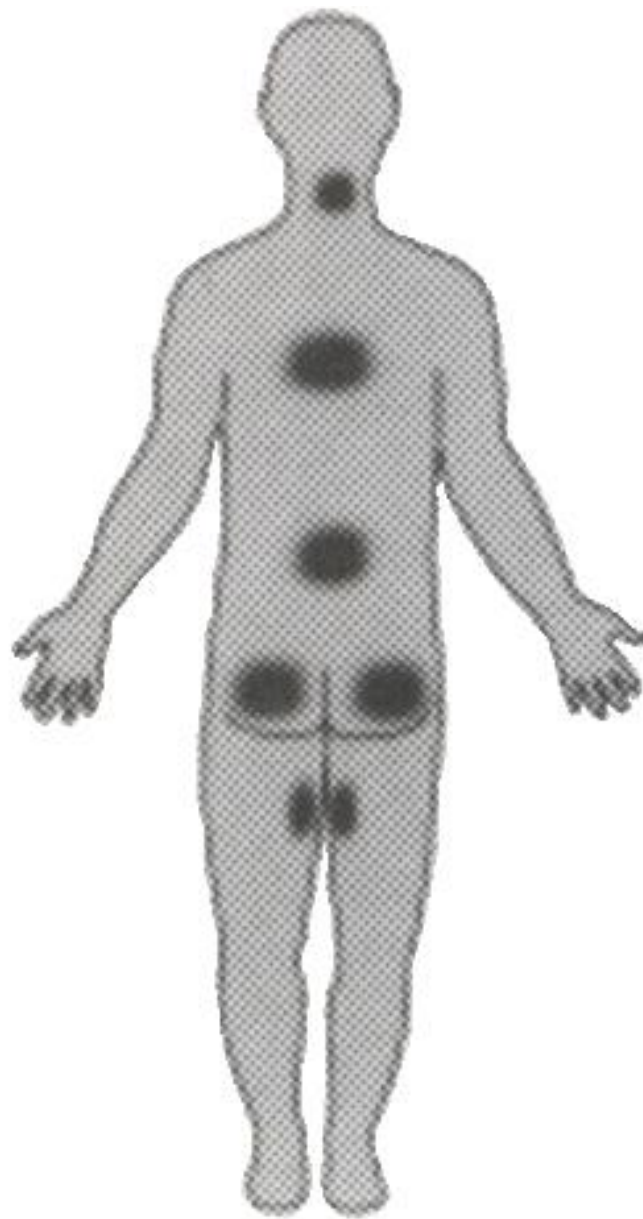
☹ *fizički simptomi*

- *trag predmeta kojim je dijete udarano*
- *česti lomovi kostiju*
- *ozljede različite starosti*
- *opekline*
- *prazna područja na vlasištu bez kose*
- *urogenitalne bolesti (prenosive samo spolnim putem)*
- *trudnoća*
- *specifična lokalizacija ozljede*

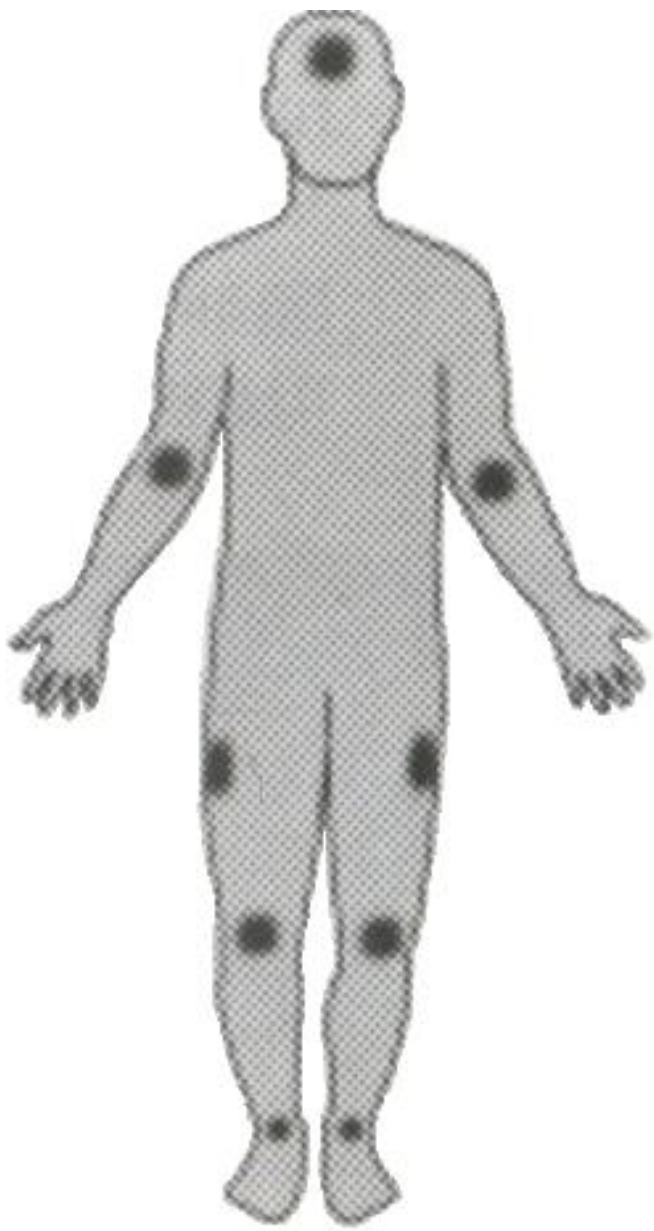

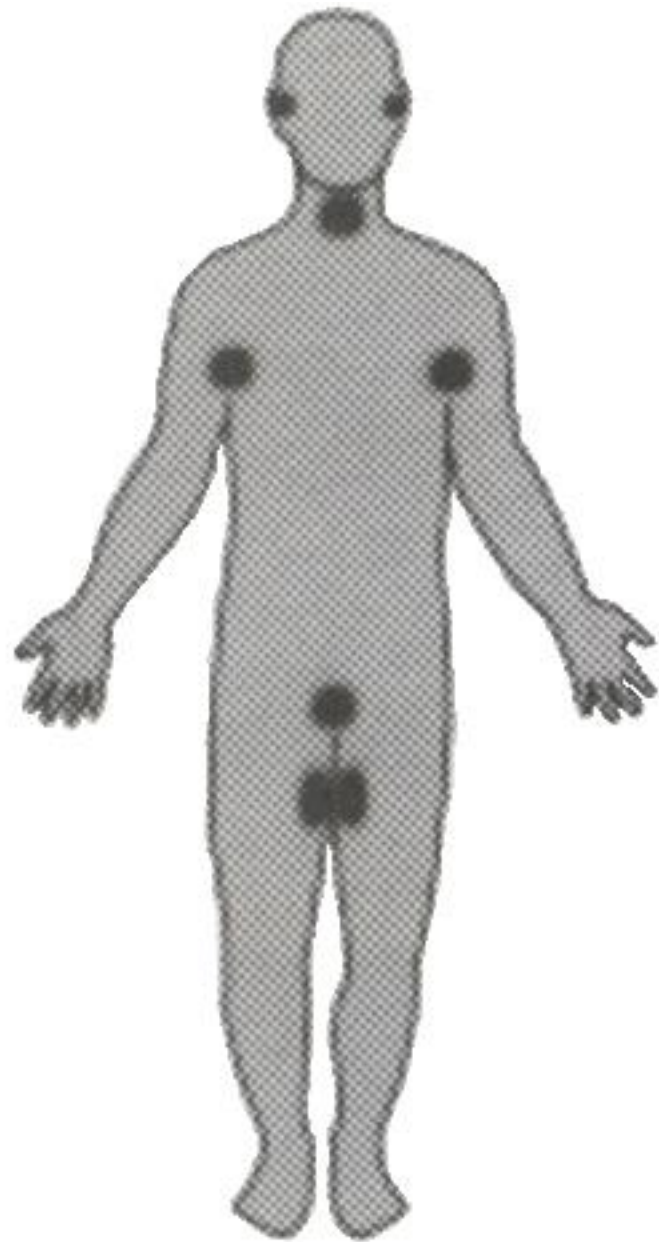
slučajne ozljede

povrede koje upućuju na zlostavljanje

slučajne ozljede

povrede koje upućuju na zlostavljanje

EKSTREMNE OSOBINE LIČNOSTI

- *ekstremna povučenost – ekstremna druželjubivost i otvorenost*
- *pasivnost – pretjerana aktivnost*
- *nervoza – ravnodušnost*
- *ekstremna otvorenost – ekstremna zatvorenost*
- *povlačenje – agresivnost*
- *pretjerana srdačnost – neprijateljsko raspoloženje*

POREMEĆAJI AKTIVNOSTI I NAVIKA

- *tučnjave*
- *bježanje od kuće*
- *laganje*
- *neprimjereno seksualno ponašanje: promiskuitet, prostituiranje, seksualizirano ponašanje*
- *problemi s hranjenjem: odbijanje jela ili pretjerano jedenje*

PONAŠANJE NEODGOVARAJUĆE ZA DOB

- *noćno mokrenje*
- *sisanje palca*
- *seksualizirano ponašanje*
- *dijete preuzima ulogu odrasle osobe*

POREMEĆAJI ŠKOLOVANJA

- *oscilacije školskog uspjeha*
- *problemi s koncentracijom*
- *slab školski uspjeh*
- *markiranje*

EMOCIONALNI INDIKATORI

- *depresivnost*
- *strah od nekih osoba i mjesta*
- *stalna napetost i oprez*
- *samoozljeđivanje*
- *surovost prema životinjama i drugim osobama*
- *paranoidnost*

(letak: popis mogućih indikatora zlostavljanja)

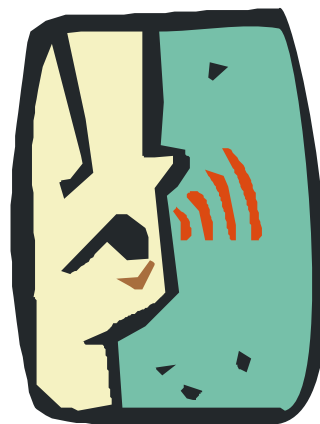
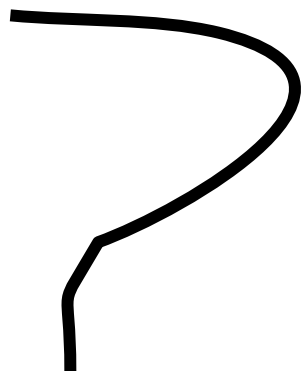
❖ postojanje indikatora **ne znači da je** dijete **sigurno zlostavljano**

❖ dijete je **vjerojatno** zlostavljano onda kada su indikatori:

- ♦ **ekstremno** izraženi

- ♦ prisutno ih je **više**

- ♦ traju **duže vrijeme**

- *Na temelju dobivenih informacija, možete li identificirati neko (vjerojatno) zlostavljano dijete iz Vašeg okruženja? (bez navođenja osobnih podataka)*
- *Na temelju kojih znakova?*
- *Što možete i spremni ste učiniti za njega?*
- *Kome se možete obratiti za pomoć?*

Prava i dužnosti odraslih

- ❖ po zakonu smo **svi dužni prijaviti svaki slučaj** zlostavljanja za koji znamo nadležnoj instituciji:

Centar za socijalnu skrb Dubrava

tel: 29 88 501

PU Zagrebačka – Odsjek za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu maloljetnika

tel: 45 70 717

- ❖ prijava može biti **anonimna**

Roditelj koji dopušta zlostavljanje djeteta je suodgovoran - može mu se oduzeti roditeljsko pravo.

Roditelj mora biti sposoban suprostaviti se zlostavljaču i zaštititi svoje dijete.

Pravo djeteta na zadovoljenje primarnih potreba iznad je bilo kojeg drugog prava, pa i roditeljskog.

***Kako prepoznati
roditelja
koji zlostavlja svoje dijete?***

Emocionalna hladnoća

Nevoljko traženje liječničke pomoći - neuvjerljivo objašnjenje ozljeda

Zagovaranje primjene fizičkog kažnjavanja

Nerealna očekivanja

Pretjerano zaštićujući roditelj uz društvenu izoliranost

Suzdržanost

Otac kontrolira obitelj; majka je fizički ili emocionalno odsutna

Velika kritičnost

***Kako možete
pomoći djeci
da se zaštite od zlostavljanja?***

**Budite im na raspolaganju i razgovarajte o svim temama
(kontrolirajte nelagodu).**

Vjerujte im.

Potičite razvoj samopouzdanja i pozitivne slike o sebi.

Vjerujte u njihovu sposobnost da se sama zaštite.

**Kad im ograničavate kretanje,
informirajte ih o razlozima i
ne dovodite u sumnju njihovu sposobnost da brinu o sebi.**

**Informirajte ih o potencijalno opasnim situacijama,
ali bez zastrašivanja**

(bilo kojim povodom: događaj u školi, vijesti na TV, novinski članak, itd.).

Poučite ih strategijama samozaštite.

KAD JE NAPADAČ DRUGO DIJETE

Odlučno reci NE!

Zamoli prijatelja da te otprati u školu ili ti pomogne!

Ako te netko duže gnjavi, povjeri se odrasloj osobi od povjerenja

- učitelju – razredniku
- dežurnom učitelju
- psihologinji – pedagoginji
- ravnatelju

KAD JE NAPADAČ NEPOZNATA ODRASLA OSOBA

Ne govori podatke o sebi!

Uvijek stoj na sigurnoj udaljenosti! (dužina dvije ruke)

Ako ti se približava, odmah počni bježati

Bježi na najbliže sigurno mjesto!

Vrišti dok nisi na sigurnom, drugačije nego inače!

Ako ti stavi ruku na usta, naglo gurni njegov mali prst prema gore!

*Ako te zgrabi, udari ga u osjetljiva mjesta!
(vrat, želudac, prepone, potkoljenica, stopalo)*

Ako čuješ prijateljev vrisak, vrišti s njim i trči prema njemu!

Pozovi odmah odraslu osobu!

Promotri neznanca da bi ga opisao policiji!

Prijatelja otprati kući da bi razgovarao s njegovim roditeljima i pozvao policiju!

KAD JE NAPADAČ POZNATA ODRASLA OSOBA

Ne moraš čuvati tajne koje te zbunjuju ili straše!

*Ako te dira,
a to ti smeta,
reci mu da to ne želiš i odmakni se!*

To što prije reci odraslom od povjerenja!

*Ako ti on ne povjeruje,
reci nekome drugom
sve dok ti netko ne povjeruje*

Objasnite mu što su prihvatljive, a što opasne tajne.

Povremeno ga potičite da obnovi stečena znanja i vještine.

Pomozite mu da postavi granice osobnog prostora.

(dodirivanje, tjelesna bliskost, privatnost i golotinja)

Dozvolite mu da kaže

«NE!»

«NE ŽELIM!»

«NEĆU!».

Potičite ga da se bavi organiziranim sportskim aktivnostima .

(rekreativno)

*Kvalitetan odnos
i
iskrena komunikacija
između djece i odraslih
najvažnija je strategija prevencije napada na dijete.*

***Što učiniti
ako
dijete bude žrtva zlostavljanja?***

❖ najvažnija je **kvaliteta podrške značajnih osoba**

❖ **integriranje** (a ne negiranje) **traume** u osobno iskustvo djeteta i obitelji

- ♦ biti djetetu **na raspolaganju**
- ♦ ostati **pribran i miran**
- ♦ potvrditi djetetovu **nedužnost**
- ♦ bezuvjetno **vjerovati** djetetu
- ♦ **procijeniti sigurnost** djeteta
- ♦ **normalizirati osjećaje**
- ♦ aktivno ga **slušati** (ne ispitivati)
- ♦ pokazati **razumijevanje** za djetetove osjećaje
- ♦ problem **ne “stavljati pod tepih”**
- ♦ biti **iskreni** (ne obećavati nemoguće)
- ♦ dijete **unaprijed obavijestiti** o onome što ćete poduzeti
- ♦ otkriti **što** dijete **želi** od Vas
- ♦ govoriti **djetetovim jezikom**
- ♦ potražiti **stručnu pomoć**

(POLIKLINIKA ZA ZAŠTITU DJECE GRADA ZAGREBA, Argentinska 2, Gajnice)

